

บทที่ ๒

ชีวิตที่ดีในทัศนะของสุขนิยม

มนุษย์มีการใช้ชีวิตตั้งแต่เกิดจนถึงวัยที่สูงอายุ ตลอดช่วงชีวิตมีทั้งความสุขและความทุกข์ เป็นของคู่กัน มนุษย์ก็ยังสงสัยว่า การใช้ชีวิตอย่างไรที่เรียกว่าเป็นชีวิตที่ดี เราจะมีชีวิตอย่างไรบนโลกใบนี้ อย่างมีเป้าหมายสุดท้ายว่าความสุขคือ สิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์ ชีวิตคืออะไรกันแน่ เป้าหมายอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรแสวงหา เราจะสร้างคุณค่าอะไรกับการที่เรามีชีวิตอยู่ ความสงสัยที่เกิดขึ้นนั้นมีแนวคิดที่จะนำมาศึกษาได้ดังนี้

๒.๑ ปัญหาเกี่ยวกับแนวคิดชีวิตที่ดีโดยทั่วไปตามทัศนะสุขนิยม (Hedonism)

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในแนวคิดของสุขนิยม ด้วยการให้ความสำคัญต่อวัตถุนิยมเพื่อการอยู่รอดจากสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกันในชีวิตของคนแต่ละบุคคล การต่อสู้เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการจึงเกิดขึ้นอยู่เสมอ ปัญหาจึงเกิดจากการทำเพื่อตนเองที่เรียกว่า ความเห็นตัว ดังนั้น การสนองตอบต่อความต้องการทางร่างกายด้วยปัจจัยใดๆ หรือการกระทำใดๆ ที่สามารถทำให้มนุษย์รักษาชีวิตของตนให้อยู่รอดปลอดภัยจึงเป็นเพื่อความสุขของตนเอง รวมไปถึงความต้องการความสุขให้ยาวนานที่สุด ด้วยต้องการแสวงหาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มั่นคง มีประโยชน์สุขอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์มีความปรารถนาจากธรรมชาติในตัวของตนเอง เราจะสร้างความเข้าใจเพื่อการอยู่ร่วมกันจากการศึกษาแนวคิดของสุขนิยม

๒.๑.๑ ความหมายชีวิตที่ดีกับสุขนิยม คือ การแสวงหาความสุขทางด้านกายภาพเป็นจุดหมายปลายทางสูงสุดให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ การกระทำของมนุษย์เป็นความสุขที่ตอบสนองความต้องการของร่างกายในตนเองเท่านั้น เพื่อความสุข ความสะดวกสบายเป็นจุดหมายปลายทางให้กับชีวิตของมนุษย์ มนุษย์ต้องการความสุขและปรารถนาพบกับความสุขทางกายภาพให้มันคงยืนนานที่สุด

๒.๑.๒ ลักษณะชีวิตที่ดีกับสุขนิยม คือ สิ่งที่มนุษย์ค้นหาและมีความต้องการสิ่งที่จะมาสนองตอบความต้องการทางด้านร่างกายให้พบกับสิ่งที่มนุษย์อยากได้ในทางวัตถุอย่างพอเพียงหรือมากกว่าเพื่อเก็บสะสมให้พบกับความสุขที่มันคงยืนนาน การกระทำใดๆในปัจจุบันและความคาดหวังกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นอนาคตมีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องตนเองให้พบกับความสุขทั้งสิ้น

แนวคิดสนับสนุนกลุ่มสุขนิยมตอบว่า ความสุข คือสิ่งที่มนุษย์ควรแสวงหาความสุขให้แก่ตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความสุขเท่านั้นเป็นหมายในชีวิต เป็นความสุขทางด้านกายภาพ มี

ความสนุกเพลิดเพลิน ต้องการความสุข ความสะดวกสบายทางร่างกายเท่านั้น เป็นลัทธิที่ถือว่าความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต^๑ แนวคิดของสุขนิยมมีความเชื่อว่า สิ่งที่มีมนุษย์กระทำลงไปทุกสิ่งทุกอย่างในปัจจุบันและเพื่ออนาคตทั้งหลายเป็นไปเพื่อความสุขความสบายเป็นจุดมุ่งหมายปลายทางและที่ทำไปนั้นเป็นสิ่งที่เราชอบ และเพียงแค่อยากจะกระทำในสิ่งนั้นๆ แต่ถ้าเราพิจารณาวิเคราะห์จะพบว่า ที่สุดก็ต้องการความสุขสบายนั่นเอง เพราะมีแนวคิดที่มองว่า มนุษย์คงหนีไม่พ้นสองสิ่งนี้ คือ การรอดพ้นจากความเจ็บปวดและแสวงหาความต้องการได้มาซึ่งความสุขเป็นสิ่งเดียวที่มนุษย์ให้ความสำคัญต่อร่างกายตนเองเท่านั้น

แนวคิดที่สามารถมองได้ว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้จากการต้องการความสุขระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวเอง ซึ่งเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ถ้าทุกอย่างมีระบบการจัดการและสิ่งตอบแทนที่ดี สร้างความเข้าใจและให้โอกาสที่จะไม่ไปส่งผลกระทบต่อตัวปัจเจกชนและสิ่งแวดล้อม โดยให้มีสถานที่ในการเจรจามากกว่าการใช้อำนาจบังคับ โดยเป็นที่ทราบแน่ชัดว่าผลประโยชน์ก็ไม่ไปตกอยู่กับกลุ่มปัจเจกชนเช่นกัน ในกลุ่มวัตถุนิยม พวกโสเฟิสต์ ในประเทศกรีก อย่างโปรตา กอรัส สอนว่า อะไรที่มีอยู่จริงจะต้องรู้ได้โดยประสาทสัมผัสเท่านั้น หากพ้นไปจากนี้ก็แสดงว่า ไม่มีสิ่งนั้นอยู่จริง ดังนั้น ความดี ความชั่ว ความถูก ความผิด ความยุติธรรม ความงาม ความไม่งาม เหล่านี้เป็นต้นไม่มีอยู่จริง เพราะไม่สามารถเห็นได้ด้วยตา หรือประสาทสัมผัสอื่นๆ จะมีอยู่ในความคิดคนเท่านั้น ไม่ได้มีอยู่ในตัวของมันเอง สิ่งที่เขาพูดว่าจริงก็เป็นจริงสำหรับเขา สิ่งใดที่เขาว่าจริงก็เป็นจริงสำหรับเขา ดังนั้นแต่ละคนจึงเป็นมาตรฐานวัดทุกสิ่งว่าอะไรเป็นอะไรหรือไม่เป็นอะไร^๒ จะพบว่า ความเห็นของมนุษย์ ซึ่งอาจมองไปถึงความต้องการ ความรัก ความชื่นชอบที่จะกระทำการใดๆ ก็บอกได้ว่าไม่เหมือนกัน การแสวงหาความต้องการของตน จึงเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ แต่อย่างไรก็ดี ก็ต้องคำนึงถึงกฎหมายที่ให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างสุขสงบด้วยเป็นสิ่งตกลงกันเพื่อป้องกันการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

มีแนวคิดลัทธิอัตนิยมทางจิตวิทยาที่ให้มุมมองมนุษย์ทุกคนเห็นแก่ตัวจริงหรือ ได้กล่าวว่า โดยธรรมชาติมนุษย์ทุกคนถูกกระตุ้นหรือถูกควบคุมด้วยผลประโยชน์ส่วนตัว หรือความเห็นแก่ตัว หรือการรักตัวเอง ซึ่งก็หมายความว่า มนุษย์ไม่เคยทำเพื่อคนอื่นอย่างแท้จริงเลย อีกทั้งลัทธิอัตนิยมทางจริยศาสตร์อ้างว่า เมื่อมนุษย์มีธรรมชาติที่เห็นแก่ตัวแล้ว การกระทำที่ถูกต้องการก็คือ การกระทำที่

^๑ วิทย์ วิศทเวทย์, จริยศาสตร์เบื้องต้น มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๖), หน้า ๔๑.

^๒ ฟัน ดอกบัว, ปวงปรัชญาอินเดีย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๕๕),

ก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัวแก่ผู้กระทำมากที่สุด^๓ แนวคิดที่มนุษย์ควรแสวงหาความสุขให้แก่ตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นการหลีกเลี่ยงจากความทุกข์ และแยกแยะความเจ็บปวดออกจากความสุขจากการดำเนินชีวิต ในทัศนะนี้เรียกว่า ปัจเจกสุขนิยมของ เอพิคิวรัส (Epicurus 341-362 B.C.) เป็นนักปรัชญาสุขนิยม ที่มีโลกทัศน์ แบบสสารนิยม และเชื่อว่าสสารเท่านั้นที่เป็นจริง ร่างกายเมื่อแตกดับแล้วก็ไม่มีอะไรเหลือ ไม่มีโลกหน้า จึงต้องแสวงหาความพึงพอใจให้มากที่สุดในชีวิตมนุษย์ เป็นผู้สอนให้คนเรามองการณ์ไกล เรื่องหนึ่งที่เขาพูดก็คือว่า ถ้าเราแสวงหาความสุขกับสิ่งที่เราหายาก และราคาแพง เรามักจะลงเอยด้วยความทุกข์ หรือถ้าเราไปผูกพันกับบุคคลหรือสิ่งของมากเกินไปเราก็จะกลายเป็นทาสของสิ่งเหล่านั้น เราจะไม่มีความสุขและมีความสุขนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งของความสุข และไม่คิดว่ามีสิ่งอื่นใดที่มีค่าสำหรับมนุษย์นอกจากความสุขสบาย ชีวิตที่สมบูรณ์ก็คือชีวิตที่ปราศจากความเจ็บปวดและความเดือดร้อน^๔ แต่ก็สอนว่า ให้อภัยประมาณตนในการหาความบันเทิง เพื่อให้มีชีวิตยืนยาวเพื่อให้มีความบันเทิงได้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ การมีความสุขโดยไม่มองถึงความทุกข์อาจจะทำให้เกิดความประมาทจนเป็นสาเหตุแห่งการเกิดความทุกข์ติดตามมาได้ ซึ่งมีผู้ศึกษาแนวคิดของเขาได้กล่าวว่า “The great maxim of Epicureans life is that we should cultivate a temper of indifference to pleasure and pain, a tranquility of the soul with cannot be disturbed by the assaults of fortune.”^๕

ซึ่งได้ให้ทัศนะในคำสอนที่สำคัญของในการดำเนินชีวิตที่ควรเรียนรู้ด้วยความไม่ประมาทของการไม่เอาใจใส่ถึงความปรารถนาและความเจ็บปวด ความสุขสงบของความต้องการซึ่งไม่สามารถเป็นสิ่งที่เข้ามารบกวนด้วยการสร้างความทุกข์ทางเนื้อหนังมังสาให้กับร่างกายของเราได้ในอนาคต

แนวคิดของปรัชญากรีกของ เดโมครีตัส (Democritus 460-362 B.C.) สอนอภิปรัชญาว่าความเป็นจริงเป็นสสารเพียงอย่างเดียว ซึ่งแบ่งออกได้ถึงหน่วยย่อยที่สุดเรียกว่าปรมาณู ปรมาณูเป็นสิ่งนิรันดร์ ไม่รู้เกิด ไม่รู้ตาย ไม่มีการเปลี่ยนแปลง สิ่งต่างๆ เกิดจากการรวมตัวของปรมาณูชั่วคราว ตายแล้วไม่มีอะไรเหลือนอกจากปรมาณูที่มีสภาพคงเดิม ดังนั้น ตราบใดที่มีชีวิตเป็นคน ก็ควรจะหาความบันเทิงใส่ตนให้เต็มที่ อย่าให้เสียชาติเกิดที่บังเอิญได้เป็นคนเพียงครั้งเดียว^๖ เขาได้มองว่า ชีวิตทุกชีวิตมีจุดหมายอย่างเดียวกัน คือ ความสุข ซึ่งได้อธิบายว่า ความสุข คือ ความสบายใจเนื่องจากความสงบราบเรียบในดวงจิต ความสุขที่วุ่นวายจึงเป็นความสุขทางใจ ไม่ใช่ความทางเนื้อหนัง เพราะ

^๓ ชัชชัย คุ่มทวีพร, จริยศาสตร์ ทฤษฎีและการวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรม, (กรุงเทพฯ : ดำเนินการพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๖๗.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๕.

^๕ Jadunath Sinha, A Manual of Ethics. (Calcutta : New Central Book Agency), P. 72.

^๖ กิรติ บุญเจือ, ชุดพื้นฐานปรัชญาจริยศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๘), หน้า ๔๘.

ความสุขประเภทหลังเกิดขึ้นชั่วคราวช่วยยาม มีหน้าซำยังมีปกติกับความทุกข์อีกด้วย ความสุขที่แท้จริงเกิดจากการเดินสายกลาง กล่าวคือ ต้องรู้จักประมาณในการใช้ชีวิตหาความสุข ผู้แสวงหาความสุขจะต้องไม่พาตัวเข้าไปพัวพันกับหลายสิ่งหลายอย่าง เขาจะต้องไม่เลือกทำสิ่งที่อยู่เหนือขีดความสามารถของเขา คนเรายังลดความทะยานอยากลงมากเท่าใด โอกาสที่เขาจะชอกช้ำใจเพราะความผิดหวังก็มีน้อยลงเท่านั้น^๗

แนวคิดสุขนิยมให้ความสำคัญความสุขทางร่างกายเป็นสิ่งเดียวที่มนุษย์ให้ค่าสูงสุดเท่านั้น และเป็นที่สุดของความปรารถนา ด้วยมองว่าชีวิตที่ดีคือชีวิตที่เป็นสุขทางวัตถุ ด้วยมีพื้นฐานมาจากมนุษย์ก็คือสสาร เมื่อตายร่างกายก็แตกสลาย เน้นเปื่อยไม่ชีวิตในโลกหน้า ดังนั้น จึงควรที่จะหาความสุข ความสำราญ ตามความต้องการให้แก่ตนเองให้มากที่สุดในชีวิตนี้เท่านั้น

๒.๒ แนวคิดชีวิตที่ดีตามทัศนะสุขนิยม โทมัส ฮอบส์

การศึกษาชีวิตที่ดีในทฤษฎีจริยศาสตร์ ของ โทมัส ฮอบส์ (1588-1679) คือนักปรัชญาที่จัดประเภทได้ยาก เขาอยู่ในกลุ่มประสบการณ์ เหมือนกับ ล็อกก์ เบิร์กเลย์ และฮูม แต่ก็ไม่ได้เหมือนกัน เขาเป็นผู้ที่ยกย่องวิธีของคณิตศาสตร์ ไม่ใช่คณิตศาสตร์ที่บริสุทธิ์เท่านั้น แต่อยู่ที่การนำมาประยุกต์ใช้ เขาให้ความชื่นชอบต่อกาลิเลโอมากกว่าเบคอน จนไปถึงคานท์ เขาได้รับแนวคิดนักปรัชญาจำนวนมากอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ ความรู้ที่อิสระจากประสบการณ์ ซึ่งเป็นดังเช่นแนวคิดเพลโตถึงส่วนเล็กน้อยของความคิดที่บริสุทธิ์ นักประสบการณ์นิยมชาวอังกฤษที่มีความหลากหลาย เป็นผู้ใช้อธิพลในการชักจูงด้วยคณิตศาสตร์ และมีนิสัยที่ค้นหาสิ่งที่ไม่ถูกต้องด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์^๘ งานของเขาได้กล่าวถึงความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ที่น่าสนใจเป็นอย่างมากเมื่อมนุษย์ต้องอยู่ในสภาวะที่สังคมเกิดสภาวะที่ล่มสลายต้องปกป้องตนเองนั้น เมื่อนั้นมนุษย์จะเป็นเช่นใด Leviathan (เลวีอาธาน ปี 1651) หนังสือที่สำคัญที่สุดของฮอบส์ได้ให้คำอธิบายอย่างละเอียดถึงขั้นตอนที่จำเป็นในการออกจากสถานการณ์ที่เป็นดังฝันร้ายของสภาวะธรรมชาติ ไปสู่สังคมที่ปลอดภัยและพอทนอยู่ได้ “เลวีอาธาน” คือสัตว์ร้ายใต้ทะเลขนาดมหึมาที่ถูกกล่าวถึงในพระคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งฮอบส์ใช้เพื่อเป็นการอ้างถึงอำนาจอันยิ่งใหญ่ของรัฐ เลวีอาธานของฮอบส์ เปิดฉากด้วยภาพของยักษ์ที่ยืนตระหง่านอยู่ข้างเชิงเขาถือดาบและคทาอยู่ในมือ ร่างของยักษ์ประกอบขึ้นด้วยร่างของผู้คนตัวเล็กๆ จำนวนมาก ยักษ์คือ ตัวแทนอำนาจของรัฐที่มีสิทธิ์เป็นองค์อธิปัตย์ ฮอบส์เชื่อว่า หากปราศจากองค์อธิปัตย์ ทุกสิ่งจะพังทลาย และสังคมจะเสื่อมสลายกลายเป็นปัจเจกชนที่พร้อมจะฉีก

^๗ พระธรรมโกศาจารย์, ปรัชญากรีก บ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๕๒), หน้า ๑๓๓.

^๘ Bertrand, Russell, *History of Western Philosophy*. (London : MPG Books Ltd, 2007), P. 501.

เนื้อที่คนอื่น ๆ เป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยเพื่อเอาตัวรอด^๙ ด้วยงานที่เขาได้นำเสนอ เป็นที่มาของแนวคิดที่สร้างข้อตกลงของการอยู่ร่วมกัน และการยอมเสียสละความสุขของตนเองเพื่อรักษาความสงบสุขระหว่างมนุษย์เพื่อนำมาสู่ชีวิตที่ดีดังที่จะกล่าวในบทต่อไป

๒.๒.๑ ความหมายชีวิตที่ดี

ชีวิตที่รักษาความสุขทางร่างกายหรือทางวัตถุให้ยาวนานที่สุดและหลีกเลี่ยงความทุกข์ที่จะเกิดกับร่างกายของตนเอง ด้วยถือความสุขของตนเองเป็นเป้าหมายสูงสุด โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น

๒.๒.๒ ลักษณะชีวิตที่ดี

ชีวิตที่มนุษย์แสวงหาความสุขทางวัตถุเพื่อมาตอบสนองความต้องการของร่างกายตนเอง และไม่ต้องการความทุกข์ ความเจ็บปวดที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ความสุขของตนเองจึงเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต

แนวคิดของฮอบส์ ได้กล่าวถึง ธรรมชาติของมนุษย์และสภาวะธรรมชาติว่า “ธรรมชาติได้สร้างให้มนุษย์เท่าเทียมกันในเรื่องของสมรรถภาพทั้งทางกายและทางปัญญา จนกระทั่งถึงแม้บางที่พบมนุษย์ผู้หนึ่ง ซึ่งเห็นได้ชัดว่า แข็งแกร่งกว่าในเรื่องร่างกาย หรือมีความคิดที่ว่องไวกว่าคนอื่น แต่เมื่อพิจารณาด้วยกันทุกคนความแตกต่างระหว่างมนุษย์คนหนึ่งกับอีกคนหนึ่งไม่มากอะไรเลย ดังนั้นไม่มีผลประโยชน์ใดที่มนุษย์ผู้หนึ่งอ้างเป็นเจ้าของได้แล้ว มนุษย์อีกผู้หนึ่งไม่อาจอ้างได้เช่นกันเพราะในด้านพลังกายนั้น ผู้ที่อ่อนแอที่สุดก็มีพลังพอที่จะฆ่าผู้ที่แข็งแรงที่สุดได้ไม่ว่าจะโดยการวิธีลับๆ หรือโดยการร่วมมือกับผู้อื่นซึ่งตกอยู่ในอันตรายแบบเดียวกันกับเขา และในด้านสมรรถภาพทางปัญญานั้น ข้าพเจ้าได้เห็นถึงความเสมอภาคในหมู่มนุษย์มากกว่าเรื่องของกำลังทางกายเสียอีก เนื่องจากสิ่งนั้นเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ดังนั้น ไม่ว่าพวกเขาจะยอมรับว่าผู้อื่นฉลาดแหลมคมกว่าพวกเขาขนาดใด หรือพูดได้ปราดเปรื่องไพบารกว่าเขาขนาดใด หรือมีความรู้มากกว่าเขาขนาดใดก็ตาม แต่พวกเขาก็จะไม่ค่อยเชื่อว่ามีหลายคนที่ฉลาดเหมือนพวกเขา ทั้งนี้ก็เพราะ เขาเห็นความแหลมคมของตนเองอยู่ใกล้มือและของผู้อื่นอยู่ไกลตัว แต่นี่พิสูจน์ให้เห็นว่าในจุดนี้มนุษย์เท่าเทียมกันมากกว่าไม่เท่าเทียม เพราะธรรมชาติแล้วจะไม่มีเครื่องบ่งบอกถึงการกระจายที่เสมอภาคอะไรก็ตามที่ดีไปกว่าการบอกว่ามนุษย์ทุกคนพอใจกับส่วนแบ่งของเขา”^{๑๐} มองได้ว่า มนุษย์มีความเท่าเทียมกันไม่ได้มีความแตกต่างกันมากมาย ในเรื่องของร่างกายและสติปัญญาที่มีความเชื่อว่า ตนเองก็มีความฉลาดเพราะเป็นสิ่งที่

^๙ ไนเจล วอร์เบอร์ตัน. ประวัติศาสตร์ปรัชญา. แปลโดย ปราบดา หยุ่น และ รติพร ชัยปิยะพร. (กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, ๒๕๕๖), หน้า ๘๗.

^{๑๐} เนืองน้อย บุญเนตร, จริยศาสตร์ตะวันตก, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๔๕ – ๑๔๖.

ตนเองรับรู้ได้ใกล้ตัวเองมากที่สุด ซึ่งมากกว่าความแตกต่างของร่างกาย มนุษย์จึงมีความเท่าเทียมกัน โดยธรรมชาติ

แนวคิดของฮอบส์ กล่าวว่า ถ้าสังคมของมนุษย์ได้เข้าไปอยู่ในสภาวะที่ถูกฉกฉวยแล้ว มนุษย์จะอยู่อย่างไร และเมื่อไหร่ที่จะมีสิ่งอันนำมามนุษย์ไปอยู่ในสภาวะฉกฉวยที่สังคมของมนุษย์จะต้องต่อสู้เพื่อการดำรงชีวิตอยู่โดยปลอดภัย ไม่มีสิ่งที่ทำให้ต้องหวาดกลัว มนุษย์จะต้องมีการแสดงความเห็นแก่ตัวออกมาเพื่อรักษาประโยชน์ของตนทุกวิถีทางที่จะสามารถกระทำได้ให้กับการตอบสนองความต้องการของตนเอง ฮอบส์ ได้เรียกสิ่งนี้ว่า “ สงครามของการต่อต้านทุกสิ่งทุกอย่าง ”^{๑๑} มองได้ว่า มนุษย์ต่างก็ต้องการความสุขและการกระทำเป็นไปเพื่อความสุขของตน โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลต่อผู้อื่น ต่างคนก็กระทำเพื่อตนเอง ความหวาดกลัวซึ่งกันและกันจึงเกิดขึ้น การกระทำใดเพื่อปกป้องตนเองจึงเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ แม้แต่ต้องทำร้ายผู้อื่นก็ตาม

แนวคิดของฮอบส์ กล่าวว่า จากความเสมอภาคในความสามารถ ที่ทำให้เกิดความเสมอภาคของความหวังที่จะได้มาซึ่งจุดหมายของเรา และด้วยเหตุนี้ถ้ามนุษย์สองคนปราณาในสิ่งเดียวกัน ซึ่งเขาทั้งสองไม่อาจใช้ร่วมกันได้ เขาก็จะกลายเป็นศัตรูกัน และเพื่อให้ได้มาซึ่งจุดหมายของตน ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือความอยู่รอดของตนเอง และบางทีก็เป็นความสุขล้วนๆ ของตนเอง พวกเขาจึงพยายามทำลายหรือไม่ก็กดขี่ข่มเหงซึ่งกันและกัน และจากนี้เองสิ่งที่ตามมาก็คือ เมื่อผู้รุกรานไม่มีอะไรจะต้องกลัวมากไปกว่าพลังของมนุษย์อีกผู้หนึ่งเพียงผู้เดียวแล้ว ถ้าเขาเริ่มปลูกหวานสร้าง หรือเป็นเจ้าของตำแหน่งที่สะดวกสบาย เขาอาจคาดได้ว่า ผู้อื่นจะรวมตัวกันมา พร้อมทั้งจะรับและคร่ำสิ่งต่างๆ ไปจากเขา ซึ่งก็ไม่ใช่เอาไปแค่เพียงผลพวงของแรงงานของเขาเท่านั้น แต่รวมทั้งชีวิตหรือเสรีภาพของเขาด้วย และผู้ที่มารุกรานเองก็จะตกอยู่ในอันตรายจากผู้อื่นแบบเดียวกันนี้อีก^{๑๒} ในแนวคิดของสุชนิยมความสุขและความทุกข์เป็นสภาวะที่มีอยู่จริงในตัวมนุษย์ และต้องใช้ชีวิตอยู่รวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งตามวิธีของมนุษย์ ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนอยากได้ และมอบความสุขและความปราณาดีต่อกันเพื่อผูกมิตรไมตรีด้วยมองว่า “มนุษย์หาได้มีความสุขไม่ แต่ในทางตรงกันข้าม มีแต่ความทุกข์อันใหญ่หลวงในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในที่ซึ่งไม่มีอำนาจมาควบคุมพวกเขาได้ทั้งหมด เพราะมนุษย์ทุกคนมองว่า ผู้ที่เขาร่วมอยู่ด้วยควรให้ค่าเขาในระดับเดียวกับที่เขาเองให้ค่าตัวเองและจากการได้เห็นทำที่ที่แสดงถึงความเกลียดชัง หรือการให้ค่าต่ำ เขาก็จะพยายามทำสิ่งที่กล้ำพอ (ซึ่งในหมู่พวกเขาที่ไม่มีอำนาจกลางมาคอยดูแลให้สงบ ก็จะกล้ำพอกพอที่จะทำให้พวกเขาทำลายกันเอง) ที่จะบีบบังคับเอาความยกย่องเชิดชูจากผู้ที่ถูกเกลียดชังเขาด้วยการทำร้าย^{๑๓} มองได้ว่า แนวคิดนี้มองว่า มนุษย์มี

^{๑๑} Samuel, Enoch, Stumpf, *Philosophy : History & Problems*. (USA : McGraw-Hill, 1971), P. 231.

^{๑๒} เนื่องน้อย บุญเนตร, *จริยศาสตร์ตะวันตก*, หน้า ๑๔๖-๑๔๗.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๗-๑๔๘.

ความรู้สึกที่จะต่อต้านและมีความขัดแย้งได้ตลอดเวลาที่มีความกลัวในสิ่งที่ตนเองต้องการแล้วจะถูกผู้อื่นแย่งชิงเอาไปได้ และถ้าไม่มีอำนาจกลางมาปกป้องเขาได้แล้วก็จะเกิดความเกลียดชัง ในหมู่พวกเขาเองที่สามารถทำร้ายกันเองได้ การให้ค่านิยมด้วยการดูถูกในหมู่พวกเขาก็สามารถที่จะให้เกิดการทำร้ายเพื่อแสดงความยอมรับได้จากคนที่เกลียดชังและดูถูกเขาได้เช่นกัน

แต่ความทุกข์และความเจ็บปวดเป็นสิ่งที่เรากลัวและหาทางป้องกันหรือหลีกเลี่ยงในการดำเนินชีวิตของตนเอง ตัวอย่างเช่น มนุษย์พยายามที่จะรักษาสุขภาพร่างกายไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยหรือเกิดจากการทำร้ายซึ่งกันและกันของมนุษย์ด้วยกันเอง ซึ่งนำมาด้วยความเจ็บปวดทรมาน หรือเป็นภาระต้องสูญเสียเงินเพื่อทำการรักษา นักเข้าอาจทำให้ร่างกายพิการหรือถึงแก่ชีวิต ด้วยความคิดที่ประสบพบเห็นในการดำเนินชีวิต อาจทำให้เกิดความไม่สบายใจ จิตใจพบกับความทุกข์และเกิดความหวาดกลัว และนำไปสู่การหาวิธีป้องกันในรูปแบบต่างๆ ที่ได้มีการคิดค้น การวิจัยเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพเพื่อชีวิตที่ดีทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงรูปแบบบริหารจัดการที่จะให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้และมีความเคารพในสิ่งที่เป็ธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งกันและกัน ที่ทำให้มองว่า มนุษย์มีความฉลาด รอบคอบและมีการสังเกต ทดลอง ทำการจดบันทึกปรากฏการณ์ต่างๆ ทำให้เกิดความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่จะช่วยให้มนุษย์ได้มีเครื่องมือในการแสวงหาความสุขสบายมากขึ้น สร้างความพึงพอใจ ได้มีโอกาสในการรับชมและรับฟังสิ่งต่างๆ ได้สะดวกต่อการติดต่อสื่อสารเพื่อป้องกันความขัดแย้งและได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง รวมถึงอาหารและสาธารณูปโภคที่เกิดขึ้นอย่างมากจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กับความเจริญอย่างต่อเนื่องให้กับชาวสุชนิยมที่จะอยู่ด้วยความสงบสุข ฮอบส์กล่าวว่า “ดังนั้น ในธรรมชาติของมนุษย์ เราจะพบสาเหตุใหญ่สามประการของการทะเลาะเบาะแว้ง ประการแรกการแข่งขัน ประการที่สองความไม่ไว้วางใจ ประการที่สามเกียรติศักดิ์ ประการแรกทำให้มนุษย์รุกรานเพื่อผลประโยชน์ ประการที่สองเพื่อความปลอดภัย และประการที่สามเพื่อชื่อเสียงเกียรติยศ ประการแรกจะใช้ความรุนแรงเพื่อให้ตนเป็นเจ้าเหนือบุคคลของมนุษย์ผู้อื่น เหนือภรรยา บุตร และวิวกายของมนุษย์ผู้อื่น ประการที่สองเพื่อปกป้องสิ่งเหล่านี้ และประการที่สามเพื่อสิ่งเบ็ดเตล็ดอย่างอื่น เช่น ถ้อยคำที่ไพเราะ การยิ้ม ความเห็นที่ต่างออกไป”^{๑๔} มองได้ว่า การที่มนุษย์ต้องการความสุขที่อาจจะเป็นที่ต้องการของผู้อื่นเช่นกัน จึงทำให้เกิดการแข่งขันที่นำมาซึ่งการแก่งแย่ง รุกรานซึ่งกันและกัน สิ่งที่มาคือความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความหวาดระแวงทำให้เกิดการป้องกันตนเองด้วยการทำร้ายกัน และเพื่อรักษาความเคารพในตนเองและสถานภาพจึงแสดงออกทางร่างกายด้วยการพูดจาให้ตนเองดูดี น่าเชื่อถือในการกระทำของตนเอง

มีมุมมองจากการแนวคิดการแสวงหาความสุขที่แบ่งเป็น ๒ ระยะคือ ความสุขในปัจจุบันและความสุขในอนาคต คนที่ต้องการความสุขในปัจจุบัน ย่อมเลือกการกระทำชนิดที่เมื่อกระทำลงไปได้รับผลคือ ความสุขในทันที ทั้งสองกรณีนี้ เป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นชัดเจนว่า ไม่ว่าบุคคลใด จะทำ

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๘-๑๔๙.

อะไรเมื่อใด หรือทำโดยวิธีการใดจะโดยตั้งใจหรือไม่ล้วนแต่ไปจบลงที่ความสุขสบาย เพราะมนุษย์เกิดมาต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของเจ้านายสองคนและพยายามให้ดินรนพันไปจากอำนาจของเจ้านายคนหนึ่ง เพื่อให้ตนไปอยู่กับเจ้านายอีกคนหนึ่งเสมอ^{๑๕} เหล่านี้เป็นการกระทำที่มีความสุขเป็นเป้าหมายผลที่จะเกิดขึ้นทันทีทันใด แต่ในบางกรณีมนุษย์เราอาจทำสิ่งๆหนึ่ง ซึ่งเขาไม่ได้หวังผลความสุขทันทีทันใด ถ้าเราต้องการอรรถประโยชน์เพราะหวังผลที่เกิดขึ้นในระยะยาว หรือยอมทำงานมากขึ้นเพื่อหวังความสุขสบายในวันข้างหน้า ซึ่งสามารถคิดได้ว่าเป็นการมองการณ์ไกลด้วยความรอบคอบ ที่เกิดจากความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้พบได้เห็น ได้ประสบกับตัวเองหรือจากผู้อื่นก็ได้ บางครั้งเราทำอะไรบางอย่างซึ่งทำให้เราเกิดความทุกข์ในปัจจุบัน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ความทุกข์ ความเจ็บปวดเป็นจุดหมายปลายทางของการกระทำ แต่เป็นเพราะมองการณ์ไกล คนที่มองการณ์ไกลนั้นอาจต้องได้รับความทุกข์ในอนาคตเมื่อหักลบกันแล้ว การมองการณ์ไกลมักจะให้ความสุขแก่มนุษย์มากกว่า แต่ไม่ว่าจะมองการณ์ใกล้หรือไกลทุกคนทำสิ่งต่างๆ ก็เพราะมีความสุขเป็นจุดหมายปลายทาง^{๑๖} ซึ่งในการดำเนินชีวิตมนุษย์ต้องมองได้ถึงความสะดวกสบายทั้งที่สามารถรับรู้ได้ในปัจจุบันและเสริมสร้างการกระทำเพื่อหวังจะพบกับความสุขในอนาคต ด้วยการใช้ชีวิตที่จะพยายามรักษาความเป็นปกติสุขแก่ตนเอง และส่งผลไปยังส่วนรวม ความสุขของตนจึงส่งผลไปยังสังคมได้ และเกิดประโยชน์ได้ด้วยเริ่มจากคุณธรรมในตนเอง

แนวคิดสุขนิยมไม่ได้สอนให้คนเห็นแก่ตัว อย่าเข้าข้างตัวเองหรือคิดว่าความสุขของตัวเองมีค่ามากกว่าหรือน้อยกว่าความสุขของคนอื่นๆ เราต้องเลือกระหว่างการกระทำที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทั้งหมด ถ้าไม่มีการกระทำใดที่ก่อให้เกิดความสุขเลยก็ต้องเลือกการกระทำให้เกิดความทุกข์น้อยที่สุดคือเลือกที่จะกระทำสิ่งที่นำมาซึ่งความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่นให้น้อยที่สุด หรือคอยจะเอาเปรียบสังคมตลอดเวลาที่มีโอกาสเพียงเพื่อหาประโยชน์ให้ตัวเองเท่านั้น อันมีแต่จะสร้างปัญหามากกว่าการสร้างความสุขให้แก่สังคม เพราะฉะนั้นสิทธิปัจเจกชนก็คือ การแสวงหาความสุขด้วยวิถีทางจริยธรรมเท่านั้น ถึงแม้ว่า คนทุกคนควรจะทำสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ ความสุข ความรู้ของตนเอง มนุษย์สามารถที่จะสร้างความสุขเพื่อมีชีวิตที่ดีจากการกระทำที่ก่อประโยชน์สุขแก่ตัวเอง โดยที่มีสิทธิจากแนวคิดที่ได้แสดงเอาไว้ มนุษย์สามารถที่คิดสร้างสรรค์ และสร้างบทบาทที่จะจะดำเนินชีวิตในสิ่งที่ตนเองสามารถที่จะกระทำได้ด้วยจากแรงงานและความรู้ที่ได้รับมา

^{๑๕} ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา, จริยศาสตร์เบื้องต้น : มนุษย์กับอุดมคติและมาตรการทางศีลธรรม, (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๔๒.

^{๑๖} วิทย์ วิศทเวทย์, ปรัชญาทั่วไป, หน้า ๑๔๕.

๒.๓. ชีวิตที่ดีตามทัศนะสุขนิยม โทมัส ฮอบส์เป็นอย่างไร

๒.๓.๑ ความหมายชีวิตที่ดีเป็นอย่างไร

ชีวิตที่ดีเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้ด้วยปัจจัยที่เรียกว่า กฎธรรมชาติ ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขในสภาพอย่างหนึ่งได้แก่ การกระทำหรือการปฏิบัติเพื่อชีวิตที่ดีของมนุษย์ มีเงื่อนไขปัจจัยในสภาพที่การกระทำอย่างหนึ่งอาจเป็นสิ่งที่ดีถูกต้อง แต่ในอีกสภาพหนึ่งอาจเป็นที่ไม่ถูกต้อง น่ารังเกียจและถือเป็นสิ่งที่ผิด ที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือโดยถือว่าไม่การกระทำใดดีที่สุด ถูกต้องที่สุดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ามนุษย์จะต้องพบกับความทุกข์ ความเดือดร้อน ซึ่งต้องดูที่สภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมที่จะนำไปใช้กับมนุษย์ในแต่ละกลุ่มสังคม

๒.๓.๒ ลักษณะ ชีวิตที่ดีเป็นอย่างไร

ชีวิตที่ดีมีใช้สิ่งตายตัวสำหรับมนุษย์บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ด้วยเพราะมนุษย์ต่างก็ต้องการความสุขด้วยกันทั้งนั้นซึ่งเป็นผลมาจากแนวคิดนี้ การกระทำหรือปฏิบัติการอันใดอันหนึ่ง จะดีหรือชั่ว ผิดหรือถูกขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและปัจจัยหลายอย่าง ในสภาพอย่างหนึ่ง สิ่งๆ หนึ่งหรือการกระทำอย่างหนึ่งอาจจะดีหรือถูก แต่ในอีกสภาพหนึ่ง อาจเลวหรือผิดก็ได้ ซึ่งฮอบส์กล่าวว่า “In the state of nature, the life of man is solitary, poor, nasty, brutish, and short.”^{๑๗} ซึ่งเป็นสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ที่โดดเดี่ยว ยากแค้น วิตกกังวล ไร้ความเป็นมนุษย์ และเปราะบางในชีวิต ที่มองต่อไปถึงสภาวะที่มนุษย์ต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอดในชีวิต เปรียบได้เป็นสภาวะสงครามที่มนุษย์จะกระทำต่อกัน พร้อมทั้งจะทำร้ายกัน โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้อื่น

แนวคิดของฮอบส์ กล่าวว่า “สงครามระหว่างมนุษย์ทุกผู้กับมนุษย์ทุกผู้” สิ่งต่อไปนี้ก็คือ ผลด้วยเช่นกัน นั่นคือไม่มีอะไรเลยที่อาจยุติธรรม ความคิดเรื่องความถูกต้อง ความผิด ความยุติธรรม ต่างๆ และความยุติธรรมไม่มีในสภาวะนี้ ในที่ซึ่งไม่มีอำนาจกลาง จะไม่มีกฎหมาย ในที่ที่ไม่มีกฎหมายจะไม่มีความยุติธรรม กำลังและความฉ้อฉลคือคุณธรรมสองข้อในสงคราม ความยุติธรรมและความยุติธรรมมิใช่ความสามารถ ไม่ว่าจะของร่างกายและของจิตใจ ถ้ามันเป็น มันก็น่าจะอยู่ในมนุษย์ซึ่งอยู่โดดเดี่ยวคนเดียวในโลก เหมือนกับที่เขามีอิสระและอารมณ์ หากแต่มันเป็นคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับมนุษย์ในสังคม ไม่ใช่เป็นคุณสมบัติของมนุษย์ ไม่มีความถูกต้องเหมาะสม ไม่มีอาณาเขต ไม่มีการแบ่งแยกของฉันและของท่าน มีแต่สิ่งที่ เป็นของทุกคนเท่านั้น อันเป็นสิ่งที่เขาเอามาได้และจะอยู่กับเขานานเท่าที่เขาจะรักษามันไว้ได้ และในสภาวะที่เลวร้ายเช่นนี้ที่มนุษย์เข้ามาอยู่เพียงเพราะสาเหตุของธรรมชาติ แต่ก็มีความเป็นไปได้ที่จะออกมาจากมันซึ่ง (สาเหตุ) ประกอบด้วยส่วนของอารมณ์และส่วนของเหตุผลของมนุษย์”^{๑๘} ด้วยมองว่ามนุษย์แต่ละคนมีเสรีภาพที่จะทำอะไรก็ได้

^{๑๗} David Papineau, *Philosophy*. (London England : Oxford Press, 2009), P. 185.

^{๑๘} เนื่องน้อย บุญเนตร, *จริยศาสตร์ตะวันตก*, หน้า ๑๕๐.

รวมทั้งการจัดการกับทรัพย์สินสมบัติและกับตัวของเขาเองอย่างไรก็ได้ตามที่เห็นสมควร โดยไม่ขึ้นอยู่กับเจตจำนงผู้อื่น แสดงให้เห็นว่า เราจะมองความสุขในการมีเสรีภาพนี้ไม่ใช่การกระทำอะไรตามอำเภอใจ แต่กระทำภายใต้กรอบของกฎเกณฑ์ ถึงแม้สภาวะทางธรรมชาติจะสงบสุข แต่ก็มีความสะดวกอยู่อย่างหนึ่งคือ สภาวะที่ไม่มีอำนาจจากส่วนกลางมาควบคุมที่จะตัดสินความเป็นธรรมและยุติความขัดแย้งของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ไม่มีอำนาจส่วนกลางมาตัดสินความเป็นธรรมย่อมนำไปสู่สภาวะสงครามได้ซึ่งทำให้มนุษย์พบกับความทุกข์และความเจ็บปวด ด้วยถ้าปล่อยให้มนุษย์ต้องอยู่กับสภาวะของธรรมชาติโดยไม่มีการควบคุมหรือการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์

ในมุมมองต่อความสุขเป็นชีวิตที่ดี มีแนวคิดที่ได้พูดถึงความสุขว่า คือการได้สนองความต้องการ หรือจะใช้ภาษาง่ายๆ ได้ว่า คือ ความสมอยากสมปรารถนา^{๑๙} มนุษย์มีความปรารถนาหลายอย่างมากมายในการดำเนินชีวิตตามความต้องการทางธรรมชาติของร่างกาย เช่น เมื่อเราหิวข้าว เราต้องการกินข้าวเพื่อให้หายหิว เราหนาว ก็ต้องการเสื้อผ้ามาสวมใส่ให้หายหนาว เราต้องการที่จะพักผ่อนก็จะไปหาสิ่งที่ตนเองชื่นชอบในการฟังเพลง ดูละคร เพื่อตอบสนองความต้องการทราบเท่าที่จะหาได้ สิ่งเหล่านี้จึงเกิดการพัฒนามาให้มีคุณภาพดีขึ้นและหลากหลายมากขึ้น ล้วนเป็นไปต่อการสนองความต้องการมีชีวิตที่ดีในด้านเพื่อการมีความสุข และความสงบ ความปลอดภัยต่อทรัพย์สินและชีวิตของตนเองทั้งสิ้น ฮอบส์กล่าวว่า “อารมณ์ซึ่งโน้มน้าวให้มนุษย์หันไปหาสันติภาพคือความกลัวความตาย ความปรารถนาในสิ่งต่างๆ ซึ่งจำเป็นต่อการมีชีวิตอยู่อย่างสบาย และความหวังที่จะให้ความอดสาเหเป็นตัวเองสิ่งเหล่านี้มาไว้ ซึ่งมนุษย์อาจเข้าร่วมทำความตกลงกัน กฎเกณฑ์เหล่านี้ อาจเรียกว่า กฎธรรมชาติ”^{๒๐} แต่ว่ามนุษย์ที่มีความสามารถที่จะหาสิ่งเหล่านี้ได้โดยง่ายและมีคุณภาพที่ดีอย่างเพียงพอกับความต้องการ แล้วมักจะมองสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องธรรมดา ซึ่งในความเป็นจริงยังมีมนุษย์อีกจำนวนมากมายที่ด้อยโอกาส และต้องใช้ความพยายามอย่างมากที่จะทำมาหาเลี้ยงตัวเอง และได้รับอาหารหรือเครื่องนุ่งห่มในคุณภาพที่แตกต่างกัน การมีชีวิตที่ดีได้รับสิ่งที่สนองความต้องการอย่างเพียงพอจึงมองได้ว่า สมอยากสมปรารถนาต่อการดำรงชีวิตที่ดีของมนุษย์

๒.๔ แนวคิดชีวิตที่ดีทางสังคมตามทัศนะสุนิยาม โทมัส ฮอบส์

๒.๔.๑ ความหมายชีวิตที่ดีทางสังคม

การกระทำประพฤติดุปฏิบัติในสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับตกลงร่วมกันตามกติกาที่จะก่อให้เกิดความสุขของมนุษย์ ได้แก่ สิ่งที่สังคมยอมรับตกลงร่วมกันในการกระทำประพฤติดุปฏิบัติในอัน

^{๑๙} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ความสุขทุกแห่งทุกมุม, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพฯ : ธรรมสภา, ๒๕๕๔), หน้า ๑๗.

^{๒๐} เนืองน้อย บุญยเนตร, จริยศาสตร์ตะวันตก, หน้า ๑๕๒.

ที่จะก่อให้เกิดความสุขด้วยประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นชอบว่ามีชีวิตที่ดี สร้างความสุข ความไว้วางใจต่อตนเองทั้งในด้านวัตถุและจิตใจที่ไม่ต้องอยู่ในความหวาดระแวงต่อความกลัวที่จะได้รับความทุกข์และสนองตอบด้วยมีประโยชน์ต่อความต้องการของตนเอง

๒.๔.๒ ลักษณะชีวิตที่ดีทางสังคม

การพิจารณาแนวคิดที่มองว่า เราสามารถที่จะจัดให้อยู่ในกฎธรรมชาติ ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับค่าทางจริยคือ “ดี” ว่าสามารถนิยามหรืออธิบายได้ แต่ต้องอาศัยธรรมชาติหรือข้อเท็จจริงบางอย่าง หากไม่อาศัยปัจจัยดังกล่าวจะไม่อาจนิยามหรือให้คำจำกัดความได้ มีแนวคิดความดีคือ สิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นชอบความดีคือ สิ่งที่จะก่อให้เกิดความสุขแก่สังคมโดยรวม ความดี ความสงบเย็น มีระเบียบสังคม เป็นต้น แนวคิดนี้ถือว่าคนส่วนใหญ่ของสังคมคิดอะไรตรงกัน ถือว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ^{๒๑} มองได้ว่า มนุษย์มีความสำคัญเสมอกัน ด้วยเสรีภาพต่างๆตามที่ธรรมชาติของมนุษย์พึงมี มนุษย์ต้องอยู่ได้ ทำมาหากินเลี้ยงชีวิตและครอบครัวได้ มีสิทธิในการดำรงชีวิตที่ปลอดภัย มนุษย์มีสิทธิในการปกป้องทรัพย์สิน ดูแลสภาพแวดล้อมของตนเอง โดยสุจริตในการประพฤติอยู่ในสังคม และยอมรับในเงื่อนไขของการสร้างระบบการบริหาร การปกครองที่เคารพในเสียงของผู้อยู่ใต้การปกครอง และควรดำรงอยู่ได้ด้วยความยินยอมของผู้อยู่ใต้การปกครองเพื่อให้เป็นไปด้วยความสุขในการดำเนินชีวิตที่ดีในสังคม

แนวคิดของฮอบส์ กล่าวว่า “กฎธรรมชาติ เป็นหลักการหรือกฎโดยทั่วไป ซึ่งค้นพบได้โดยเหตุผลซึ่งห้ามมนุษย์ทำในสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชีวิตของเขาเอง หรือห้ามทำสิ่งซึ่งจะพละเอาสิ่งจำเป็นในการรักษาชีวิตของเขาไป และไม่ให้ละทิ้งสิ่งที่เขาคิดว่าควรรักษาไว้”^{๒๒} จะมองแนวคิดนี้ได้ว่า การกระทำทั้งหลายของมนุษย์มีได้ดีหรือชั่วในตัวเอง แต่มนุษย์เรารู้ว่าการกระทำชนิดใดดีหรือชั่ว เพราะการพิจารณาจากผลถึงการกระทำของมนุษย์ ดังนั้น หลักศีลธรรมและจริยธรรม จึงมิได้เป็นอิสระและมีได้อยู่ในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทางที่มนุษย์เราแสวงหาแต่อย่างใด แต่จะเป็นเพียงเครื่องมือช่วยให้มนุษย์เราสามารถบรรลุถึงความสุข มนุษย์มีธรรมชาติตามความเป็นอยู่ที่แท้จริงของความต้องการพื้นฐานต่างๆ มากมาย ตามความชอบ ตามความถนัด

แนวคิดของฮอบส์ กล่าวว่า “ เนื่องจากสภาวะของมนุษย์เป็นสภาวะของสงครามระหว่างมนุษย์ทุกผู้กับมนุษย์ทุกผู้ ซึ่งเป็นกรณีที่ทุกคนถูกควบคุมโดยเหตุผลของเขาเอง และไม่มีอะไรเลยที่เขาสามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์มาสู่ตัวเขาเองเพื่อการรักษาชีวิตของเขาจากศัตรู จึงสรุปได้ว่าในสภาวะเช่นนี้ มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในทุกอย่างแม้ในร่างกายของผู้อื่น และเหตุนี้ตรึงเท้าที่สิทธิทางธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนในทุกอย่างยังคงอยู่ ก็จะไม่มีความมั่นคงให้มนุษย์ผู้ใดเลยที่จะได้มีชีวิตยืนยาว

^{๒๑} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **ปรัชญาเบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ : นวสาส์นการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒๕.

^{๒๒} เนื่องน้อย บุญเนตร, **จริยศาสตร์ตะวันตก**, หน้า ๑๕๒.

ตามที่ธรรมชาติได้กำหนดให้มนุษย์ ไม่ว่ามนุษย์ผู้นั้นจะแข็งแรงขนาดใด หรือฉลาดขนาดใดก็ตาม และผลสุดท้ายจะเป็นกฎพื้นฐานหรือกฎทั่วไปของเหตุผลว่า มนุษย์ทุกคนควรพยายามหาสันติภาพเท่าที่เขาจะหวังให้ได้มันมา และเมื่อเขาไม่อาจได้มันมา เขาก็จะต้องหาวิธีและใช้ทุกอย่างที่เป็นประโยชน์และจะเป็นข้อได้เปรียบต่างๆ จากสงคราม กฎข้อแรกแฝงกฎข้อแรกและกฎเบื้องต้นของธรรมชาติไว้ ซึ่งก็คือการแสวงหาสันติภาพและดำเนินตามมัน กฎข้อที่สองเป็นผลรวมของสิทธิทางธรรมชาติ ซึ่งก็คือ เราอาจทำทุกอย่างได้เพื่อปกป้องตนเอง”^{๒๓} มองได้ว่าการพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากฝีมือมนุษย์เกิดขึ้นอย่างมากมาย การที่จะมีการดำเนินชีวิตที่ดีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ควรจะได้รับคนที่มีคุณภาพที่เข้าใจความเป็นอยู่ของธรรมชาติมนุษย์และที่สำคัญก็คือจริยธรรมในสังคมนั้นๆ เพราะทุกคนมีสิทธิที่จะอยู่อาศัยบนโลกใบนี้เช่นกัน

แนวคิดของฮอบส์ กล่าวว่า “จากกฎพื้นฐานทางธรรมชาติ ซึ่งชี้ให้มนุษย์พยายามแสวงหาสันติภาพ จะได้กฎข้อที่สองที่ว่ามนุษย์จะต้องยินยอมให้มากที่สุดเท่าที่เขาคิดว่าจำเป็น เมื่อผู้อื่นเองก็ยินยอมด้วย เพื่อให้ได้มาซึ่งสันติภาพและการปกป้องตนเอง โดยการสละสิทธิที่เขามีในทุกสิ่ง และพอใจกับเสรีภาพที่เขามีต่อผู้อื่นในระดับเดียวกับที่เขายอมให้ผู้อื่นมีต่อเขา เพราะตราบใดที่มนุษย์ยังถือสิทธิในการทำอะไรก็ได้ที่เขาต้องการอยู่แล้วละก็ มนุษย์ก็จะยังคงต้องอยู่ในสภาวะสงครามตราบนานเท่า่นั้น แต่ถ้ามนุษย์ผู้อื่นไม่ยอมละวางสิทธิของตนเหมือนที่เขายอมทำแล้วจะไม่มีเหตุผลที่ผู้ใดจะยอมละทิ้งสิทธิของเขาเพราะนั่นเป็นการเปิดตนเองให้ศัตรู”^{๒๔} มองว่า การที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขนั้น จำเป็นต้องมีข้อตกลงร่วมกันว่าจะต้องยอมที่จะเสียสิทธิของตน แต่ถ้าฝ่ายตรงข้ามไม่ยอมจะเสียสิทธิของตนหรือทำการละเมิดข้อตกลงแล้ว ต่างฝ่ายก็ไม่จำเป็นต้องสละสิทธิเพื่อเปิดโอกาสให้เสียเปรียบกับฝ่ายตรงข้าม แต่มนุษย์ก็ต้องตกอยู่ในสภาวะสงครามที่จะต้องเกิดขึ้นในระหว่างกัน จนกว่าจะสามารถบรรลุข้อตกลงได้

มุมมองเกี่ยวกับธรรมชาติที่ลึกซึ้งที่สุดของมนุษย์ คือความเห็นแก่ตัว ซึ่ง สมภาร พรหมทา กล่าวไว้ว่า “อะไรคือธรรมชาติที่ลึกซึ้งที่สุดของตัวเรา ทศนะที่ว่าหากเราซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของตนเอง เราทุกคนจะต้องตอบตรงกันว่า ความรักตัวเองและเห็นแก่ตัวนั้นแหละ คือแก่นแท้ของความเป็นคน เราจะรู้ได้อย่างไรว่าความรักและเห็นแก่ตนเองคือธรรมชาติที่ลึกซึ้งที่สุดที่ฝังลึกอยู่ในตัวเรา คำตอบคือ ลองไตร่ตรองดูความคิดและการกระทำของเรา แล้วเราจะรู้เองว่าที่เราคิดและทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อตนเองทั้งสิ้น ชีวิตของเราทุกคนมีสิ่งหนึ่งเป็นศูนย์กลาง สิ่งนี้ขอเรียกว่าความรู้สึกว่าเป็นตนเอง รักและเห็นแก่ตนเอง สิ่งนี้ไม่ใช่ข้อเท็จจริงในระดับจิตวิทยาเท่านั้น ทว่าเป็นข้อเท็จจริงที่ลึกซึ้งในระดับอภิปรัชญา สิ่งนี้จะทำหน้าที่หล่อเลี้ยงการดำรงอยู่ของเรา และมันทำหน้าที่จัดสรรความนึกคิดและการกระทำของเราว่า ควรดำเนินไปในทิศทางใด ซึ่งทิศทางดังกล่าวนี้แน่นอนอาจสรุปได้ว่าเพื่อ

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๓-๑๕๔”

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๕-๑๕๖.

ป้องกันและหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง”^{๒๕} มองว่า การกระทำของมนุษย์เป็นไปเพื่อความสุขของตนเองทั้งสิ้น มนุษย์ที่ไม่ได้มีความรักตัวเองและทำเพื่อตนเองแล้ว จะสูญเสียความเป็นธรรมชาติของความเป็นคน ซึ่งทำให้มนุษย์พบกับความทุกข์ทางร่างกายได้เช่นกัน ดังนั้น มนุษย์ควรดำเนินชีวิตที่ดีในทิศทางป้องกันความทุกข์และหาความสุขเป็นเป้าหมายของชีวิต

การมองชีวิตที่ดีด้วยความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ การทำงานของร่างกายและการใช้ชีวิตที่เข้าใจในศีลธรรม จริยธรรมในมุมมองตามความเป็นจริงของมนุษย์ เป็นสิ่งที่สร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่สังคม ด้วยความเป็นไปได้ที่ผู้มีแต่ให้ประโยชน์จะสามารถพัฒนาสิ่งต่างๆ บนความถูกต้อง ถูกกฎหมาย ได้ดีตามกติกาที่ได้ตกลงกันนั้น ฮอบส์กล่าวว่า “สิทธิอาจถูกละวางได้โดยประกาศยกเลิกโดยตรงหรือโอนมันไปไว้ที่ผู้อื่น การร่วมกันโอนสิทธิ์คือสิ่งที่มนุษย์เรียกว่าพันธสัญญา และก็อีกนั่นแหละผู้ร่วมทำพันธสัญญาผู้หนึ่งอาจทำในสิ่งซึ่งส่วนของเขาได้ทำพันธสัญญาไว้และปล่อยให้ผู้อื่นทำส่วนของพวกเขาตอนหลังในเวลาที่กำหนดไว้แน่นอน และในระหว่างนั้นก็เชื่อใจกันไว้ก่อน และเมื่อนั้นพันธสัญญาในส่วนของเขาเรียกว่าข้อตกลง หรือกติกา ถ้าสร้างกติกาขึ้นโดยที่ทั้งสองฝ่ายยังไม่ต้องกระทำในตอนนั้น แต่เชื่อซึ่งกันและกันแล้วละก็ในสภาวะธรรมชาติแท้ๆ ซึ่งเป็นสภาวะของสงครามระหว่างมนุษย์กับมนุษย์นั้น มีเหตุผลที่ดีที่จะคิดได้ว่ากติกานี้จะเป็นโมฆะ แต่ถ้าตั้งอำนาจกลางเหนือทั้งสองฝ่าย โดยให้มีสิทธิ์และกำลังพอเพียงที่จะบังคับให้เกิดการกระทำ กติกาก็จะไม่เป็นโมฆะ แต่เนื่องจากผู้ที่กระทำการก่อนจะไม่มีสิ่งประกันว่าอีกฝ่ายจะกระทำในตอนหลัง เพราะข้อผูกมัดทางคำพูดนั้นอ่อนเกินกว่าจะควบคุมความทะเยอทะยาน ความโลภ ความโกรธ และอารมณ์ต่างๆ ของมนุษย์ไว้ได้ ถ้าปราศจากความกลัวอำนาจบางอย่างที่จะมาบังคับ ซึ่งในสภาวะธรรมชาติแท้ๆ นั้นมนุษย์ทุกคนเสมอภาคกัน และไม่อาจคิดได้ว่า จะมีผู้ตัดสินที่จะมาตัดสินความชอบธรรมของความกลัวของตนเองได้ และด้วยเหตุนี้ ผู้ซึ่งกระทำก่อนจึงทำสิ่งที่ถือได้ว่าทรยศตนเองให้แก่ศัตรู ซึ่งขัดแย้งกับสิทธิ์ที่เขาไม่อาจละทิ้งได้ นั่นคือสิทธิ์ในการปกป้องชีวิตของตนเอง และปกป้องสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

แต่ในผืนแผ่นดินที่มีกฎหมาย ที่ซึ่งแต่งตั้งอำนาจหนึ่งขึ้นมาเพื่อบังคับคนผู้ที่ถ้าไม่บังคับแล้วจะละเมิดความไว้นับถือเชื่อใจของพวกเขา ในที่นี้ ความกลัวจะไม่ใช้สิ่งที่มีเหตุผลอีกต่อไป และด้วยเหตุนี้เอง ผู้ซึ่งโดยกติกาแล้วจะต้องกระทำก่อนก็มีพันธะที่จะต้องทำเช่นนั้น จากกฎธรรมชาติกฏนั้นที่ให้เราพันธะในการโอนสิทธิ์ต่างๆ ไปไว้ที่ผู้อื่น ซึ่งถ้ากักเก็บไว้จะเป็นอุปสรรคต่อสันติภาพในหมู่มวลมนุษย์ชาติก็จะมีกฏที่สามตามมา ซึ่งกฏข้อนี้ที่ว่า มนุษย์กระทำตามกติกาที่สร้างไว้ ซึ่งถ้าปราศจากการกระทำ กติกาก็จะไม่มีผลและเป็นเพียงคำพูดที่ไร้ความหมาย และสิทธิ์ของมนุษย์ทุกคนในทุกสิ่งก็จะยังคงอยู่ เราก็จะยังคงอยู่ในสภาวะสงครามต่อไป และในกฎธรรมชาตินี้เองที่

^{๒๕} สมภาร พรหมทา, ชีวิตกับความขัดแย้ง ปัญหาจริยธรรมในชีวิตประจำวัน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓๙.

ประกอบด้วยที่มาและจุดกำเนิดของความยุติธรรม เนื่องจากถ้าไม่มีกติกามาก่อน ถ้าไม่มีการโอนสิทธิ์ และมนุษย์ทุกคนมีสิทธิ์ในทุกสิ่ง ผลสุดท้ายก็คือไม่มีการกระทำใดที่อาจคิดว่าเป็นการอยู่ดีธรรมได้ แต่เมื่อกติกาได้ถูกสร้างขึ้นมาแล้ว การผิดกติกาก็ถือว่าอยู่ดีธรรม และนิยามของความอยู่ดีธรรมก็ไม่ใช่อะไรอื่นนอกจากการไม่กระทำตามกติกา และอะไรก็ตามที่ไม่อยู่ดีธรรมก็ถือว่าอยู่ดีธรรม”^{๒๖} มองได้ว่าการไม่สามารถที่จะละทิ้งความสุขจากอำนาจ และทรัพย์สินเงินทองได้ การเอารัดเอาเปรียบต่อเพื่อนมนุษย์เกิดขึ้น และเข้าใจว่าเป็นการฉวยโอกาส เป็นความเก่ง ซึ่งสิ่งที่ตามมาก็คือ การชิงดีชิงเด่น ความเกลียดชัง ความไม่สงบ การใส่ร้ายป้ายสี ดังนั้นความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น และนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้นไปอย่างที่ทำให้อายุติได้ยาก จนเกิดการทำลายล้างซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นวิธีการได้ที่มาของแนวคิดชีวิตที่ดีจึงมีความสำคัญ ต่อการกำหนดชะตากรรมในสังคมได้ การป้องกันที่เห็นได้จากการทำตามกติกาที่มีอำนาจควบคุมให้มนุษย์ทำตามจะสามารถแก้ไขได้จากการป้องกันเหตุที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นและในสถานการณ์นั้น จึงเป็นสิ่งที่ควรจะทำด้วยความไม่ประมาทจากสภาวะสงครามของมนุษย์ด้วยกัน

แนวคิดของฮอบส์ กล่าวว่า “แต่เนื่องจากกติกาก่อนการไว้น้ำใจซึ่งกันและกัน ซึ่งยังคงมีความกลัวว่าอีกฝ่ายจะไม่ทำตามอยู่นั้น ใช้ไม่ได้ถึงแม้จุดกำเนิดของความยุติธรรมจะมาจากการสร้างกติกาต่างๆ ก็ตาม แต่ความอยู่ดีธรรมจะหมดไปไปได้ก็ต่อเมื่อสาเหตุของความกลัวถูกขจัดออกไป ซึ่งถ้ามนุษย์อยู่ในสภาวะธรรมชาติแห่งสงครามก็จะมีทางขจัดได้ ดังนั้นก่อนที่จะอยู่ดีธรรมหรืออยู่ดีธรรมจะมีที่ให้อยู่ได้นั้น จะต้องมียานาจนบังคับมนุษย์ทุกคนอย่างเสมอภาคกัน ให้ทำตามกติกาของพวกเขาเนื่องด้วยความหวาดกลัวการลงโทษบางอย่างซึ่งยิ่งใหญ่กว่าผลประโยชน์ที่พวกเขาคาดว่าจะได้จากการทำผิดกติกาของพวกเขา และให้สิทธิ์ในความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งตามสัญญาที่มนุษย์ทำร่วมกัน พวกเขาหาไม่ได้ เพื่อเป็นการขดเชยสิทธิสากลที่พวกเขาละทิ้ง และจะมีอำนาจเช่นนี้ก่อนการสถาปนารัฐไม่ได้ และนี่ก็อาจพบได้ในคำนิยามของความยุติธรรมทั่วไปของสำนักต่างๆ เนื่องจากพวกเขากล่าวว่าความยุติธรรมคือเจตจำนงที่ให้แก่ทุกคนในสิ่งที่เขามีสิทธิ์ที่จะได้รับเสมอ และด้วยเหตุนี้ ในที่ที่ไม่มีสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของ นั่นคือ ในที่ที่ไม่มีความถูกต้องเหมาะสม ก็จะไม่มีความอยู่ดีธรรม และในที่ที่อำนาจบังคับไม่ได้ถูกตั้งขึ้นมา กล่าวคือ ในที่ที่ไม่มีรัฐและไม่มีความถูกต้องเหมาะสม มนุษย์ทุกคนมีสิทธิ์ในทุกสิ่ง ดังนั้นในที่ที่ไม่มีรัฐจะไม่มีอะไรเลยที่อยู่ดีธรรม ฉะนั้นธรรมชาติของความยุติธรรมประกอบไปด้วยการรักษากติกาที่ไม่เป็นโมฆะ แต่ความใช้ได้ของกติกา (ความไม่เป็นโมฆะของกติกา) เริ่มด้วยการแต่งตั้งอำนาจเหนือทุกคน พอเพียงที่จะบังคับมนุษย์ให้รักษากติกา และเมื่อนั้นเองด้วยที่ความถูกต้องเหมาะสมเริ่มต้นขึ้น”^{๒๗} มองว่า การดำเนินชีวิตให้เป็นไปเพื่อชีวิตที่ดีของมนุษย์ ด้วยการพิจารณาสาเหตุของความกลัวและการยอมรับข้อตกลงเพื่อให้มนุษย์อยู่ใต้การปกครองของอำนาจ

^{๒๖} เนื่องน้อย บุญยเนตร, **จริยศาสตร์ตะวันตก**, หน้า ๑๕๗-๑๕๘.

^{๒๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๘-๑๖๐.

กลางที่อยู่เหนือทุกคนได้อย่างมีความมั่นคงและสามารถที่จะลงโทษผู้ที่ละเมิดข้อตกลงของการอยู่ร่วมกัน ความกลัว ความหวาดระแวงซึ่งกันและกันก็จะเบาบางลงไป จากการมีบทลงโทษที่ยิ่งใหญ่กว่าผลประโยชน์สุขจากความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ แต่ก็เกิดคำถามถึงความเสมอภาคและความยุติธรรมจากผู้มีอำนาจว่า สิ่งใดที่จะควบคุมผู้มีอำนาจไม่ให้เป็นผู้ละเมิดข้อตกลงเสียเองในการรักษาความเสมอภาคและความยุติธรรมที่ได้รับการมอบอำนาจสูงสุดให้อยู่เหนือทุกคน

แนวคิดของฮอบส์ กล่าวว่า “มอบอำนาจและพลังทั้งหมดของพวกเขาแก่คนคนหนึ่งหรือแก่คนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจะลดทอนเจตจำนงของพวกเขาทั้งหมด ซึ่งก็มีมากมายหลายความเห็นให้เหลือเพียงเจตจำนงเดียว ซึ่งก็เท่ากับพูดว่าให้แต่งตั้งคนคนหนึ่ง หรือคนกลุ่มหนึ่งรับผิดชอบแทนทุกคน และทุกคนเป็นเจ้าของและยอมรับว่า ตนเองคือผู้กระทำการที่คนรับผิดชอบแทนจะกระทำ หรือเป็นสาเหตุให้ถูกกระทำในสิ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับสันติภาพและความปลอดภัยของส่วนรวม และในแง่นี้จะต้องยอมจำนนต่อเจตจำนงของพวกเขาให้อยู่ใต้เจตจำนงของเขา (ผู้ปกครอง) และยอมจำนนการตัดสินใจของพวกเขาให้อยู่ใต้การตัดสินใจของเขา นี่เป็นอะไรที่มากกว่าความยินยอมหรือความปรองดอง นี่คือเอกภาพที่แท้จริงของพวกเขาทั้งหมดในคนคนเดียว อันเกิดขึ้นโดยการตกลงของมนุษย์ทุกคนกับมนุษย์ทุกคนในลักษณะเหมือนกับที่ทุกคนอาจพูดกับทุกคนว่า ข้าพเจ้าให้อำนาจและสละสิทธิ์ในการปกครองตนเองให้กับชายคนนี้หรือให้กับคนกลุ่มนี้ โดยมีเงื่อนไขว่า ท่านก็ยอมสละสิทธิ์ของท่านให้เขาและอำนาจในการกระทำแก่เขาในลักษณะเดียวกัน เมื่อทำสิ่งนี้เสร็จแล้วความหลากหลายจะถูกรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในคนคนหนึ่ง สิ่งนี้เรียกว่า รัฐ ในภาษาละตินเรียกว่า ซิวิตาส (civitas) นี่คือยุคของเลิไวเอชั่นผู้ยิ่งใหญ่ หรือพูดอย่างอ่อนน้อม คือยุคของพระเจ้าผู้เป็นเจ้านายเป็นมรรคไทย ผู้ที่เราเป็นหนี้พระเจ้าผู้ไม่เป็นมรรคไทย ผู้ที่ทำให้เราได้มาซึ่งสันติภาพและการปกป้องคุ้มครอง เนื่องจากด้วยอำนาจที่เขาได้รับจากคนทุกคนในรัฐ เขามีอำนาจและพลังที่มอบให้แก่เขามากจนความกลัวอำนาจนี้ทำให้เขาสามารถกระทำตามเจตจำนงของทุกคนได้ ทำให้เกิดสันติภาพในบ้านเมือง และทำให้เกิดความร่วมมือต่อต้านศัตรูจากภายนอก และในเขาผู้นี้คือสาระของรัฐ ซึ่งถ้าจะนิยามก็คือ บุคคลหนึ่งซึ่งการกระทำของเขาเกิดจากการที่มวลชนโดยการทำติกร่วมกันทำให้พวกเขาเองกลายเป็นผู้กระทำคนเดียว ซึ่งในที่สุดเพื่อเขาผู้นี้จะใช้พลังและความแข็งแกร่งของทุกคน ตามที่เขาคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อสันติภาพและต่อการปกป้องตนเองจากผู้อื่น และผู้ซึ่งแบกความรับผิดชอบนี้เรียกว่า องค์อธิปัตย์ และกล่าวได้ว่ามีอำนาจยิ่งใหญ่ และทุกคนนอกนี้เป็นผู้อยู่ใต้การปกครอง”^{๒๘} มองว่า แนวคิดการมอบอำนาจในสิทธิ์ที่ตนมีเจตจำนง โดยยินยอมให้ตนเองและทุกคนอยู่ภายใต้อำนาจของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้รับผิดชอบต่อความสงบและสันติภาพ อันเกิดจากข้อตกลงร่วมกัน ที่ทุกคนต้องยอมรับในทิศทางที่เปรียบกับการขึ้นาได้จุดดั่งเป็นผู้นำอำนาจอันประเสริฐ ที่มีความชอบธรรมเหนือทุกคนที่รวมมาเป็นอำนาจเดียวที่มีกำลังมากพอให้ทุกคนต้องปฏิบัติตามและเสียสละผลประโยชน์ของตนเอง

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๑-๑๖๒.

ได้ ซึ่งเปรียบผู้มีอำนาจสูงสุดดังกล่าว เป็นยักษ์ที่มีศรีษะเป็นผู้ปกครองและคอยควบคุมร่างกายส่วนอื่นที่ประกอบไปด้วยผู้คนจำนวนมาก ดังนั้น จากแนวคิดดังกล่าว คำถามจึงเกิดขึ้นได้ว่า ผู้คนจำนวนมากที่ได้ร่วมกันมอบอำนาจให้กับบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งไปแล้ว จะยังคงสามารถแสดงความเป็นเจ้าของอำนาจที่ได้มอบไปแล้วได้หรือไม่

แนวคิดของฮอบส์ กล่าวว่า “พูดกันว่ารัฐนั้นถูกตั้งขึ้นมาเมื่อผู้คนมากมายเห็นพ้องต้องกัน และตกลงกันระหว่างทุกคนกับทุกคนว่าไม่ว่าผู้ใดก็ตามหรือกลุ่มคนใดก็ตามที่ได้รับสิทธิ์ให้เป็นตัวแทนของคน โดยเสียงส่วนใหญ่ (หรือกล่าวคือให้เป็นตัวแทนของพวกเขาแล้ว) ทุกคนรวมถึงคนที่ออกเสียงสนับสนุนและที่ออกเสียงคัดค้านจะยอมให้อำนาจในการกระทำทุกอย่างและการตัดสินต่างๆ แก่คนผู้นั้น หรือคนกลุ่มนั้น ในลักษณะเดียวกับที่เสมือนว่าเป็น (การกระทำและการตัดสิน) ของเขาเอง เพื่อสละจุดหมายในการมีชีวิตอยู่อย่างสันติในหมู่พวกเขา และเพื่อปกป้องจากผู้อื่น ความยิ่งใหญ่ของอำนาจถูกผนวกด้วยอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ เพื่อให้ทุกคนได้รู้ว่าอะไรบ้างที่เขาอาจเสพสุข และการกระทำอะไรบ้างที่เขาอาจทำได้โดยไม่ถูกรบกวนจากเพื่อนร่วมอยู่ใต้การปกครองกับเขา และนี่คือสิ่งที่มนุษย์เรียกว่า ความถูกต้องเหมาะสม เพราะก่อนที่จะมีการแต่งตั้งอำนาจอธิปัตย์ที่ได้แสดงให้เห็นไปแล้วนั้น มนุษย์ทุกคนมีสิทธิ์ในทุกสิ่ง ซึ่งก็เป็นสาเหตุทำให้เกิดสงครามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นความถูกต้องเหมาะสมซึ่งจำเป็นต่อสันติภาพและต้องอาศัยอำนาจอธิปัตย์ ก็คือการแสดงออกของอำนาจนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งสันติภาพของสาธารณะ กฎต่างๆ เหล่านี้ที่เกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสม หรือ *meum* และ *tuum* และเกี่ยวกับความดี ความชั่ว ความถูกต้องตามกฎหมาย ความไม่ถูกต้องตามกฎหมายของการกระทำของผู้อยู่ใต้การปกครอง เป็นกฎหมายบ้านเมือง กล่าวคือเป็นกฎหมายของรัฐเฉพาะแต่ละรัฐ”^{๒๙} มองว่า บุคคลที่ได้รับเสียงส่วนใหญ่หรือการยอมรับให้เป็นตัวแทนของคนทุกคน ได้เป็นผู้ที่สามารถบังคับใช้อำนาจและอำนาจที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ ที่มีจุดหมายเพื่อให้เกิดสันติภาพ และความมีเสถียรภาพในการดำเนินชีวิตที่ดีและส่งผลไปยังการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์อย่างมีความสุขที่มั่นคงยาวนานที่สุดจากการทำข้อตกลงร่วมกันและเพื่อป้องกันการเกิดสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ได้

ตามทัศนะแนวคิดชีวิตที่ดีของสุชนิยมให้ความสำคัญกับความสุขทางร่างกายเป็นจุดหมายปลายทางให้นานที่สุด และหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด การกระทำมุ่งสู่ความสุขทางร่างกาย โดยไม่คิดคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้อื่น มุ่งเฉพาะความสุขทางร่างกายของตนเท่านั้น ดังนั้น จึงมีความเชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์คือ ความเห็นแก่ตัว มนุษย์จึงต้องทำข้อตกลงเป็นพันธะสัญญาที่จะไม่ละเมิดความสุขทางร่างกายและสร้างความทุกข์ทางร่างกาย และมนุษย์มีสิทธิ์ที่จะป้องกันความสุขเพื่อร่างกายของตน ด้วยการทำร้ายได้ ซึ่งเป็นชีวิตที่ดีตามทัศนะสุชนิยม

^{๒๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๒-๑๖๓.

๒.๕ สรุป

ชีวิตที่ดีของมนุษย์มีแนวคิดเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเองมากเกินไปจนความจำเป็นต่อธรรมชาติที่ใช้หล่อเลี้ยงร่างกาย การมีความรู้ มีศีลธรรมมายาวนาน พบกับการต่อสู้ การทำสงคราม การต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมจากการปกครองที่กดขี่ การเอาเปรียบ การเข่นฆ่า การทรมาณ มนุษย์หรือสิ่งนี้คืออีกด้านหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นจริงของมนุษย์ ที่ชอบความรุนแรง เพื่อสนองตัณหาของตัวเอง การทำลายมนุษย์ด้วยกันเอง เกิดขึ้นท่ามกลางการสวดมนต์เพื่อขอให้สิ่งที่เลวร้ายที่กำลังจะเกิดขึ้นกับตัวเอง ที่เห็นได้จากการต่อสู้ของสงคราม ในแต่ละประเทศ เราได้เห็นบทเรียนตัวอย่าง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยอะไรที่ทำให้ทำสงครามระหว่างกัน มองได้ว่าเกิดจากมนุษย์เห็นแก่ความสุขของตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นสภาวะธรรมชาติของมนุษย์

ความหวังความเสมอภาคที่อำนาจการปกครองถ้าไม่มีความมั่นคงก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งที่สร้างขึ้นเพื่อกลุ่มผลประโยชน์ โดยใช้ชีวิตคนและอำนาจที่มีอยู่ของผู้ปกครองเป็นเครื่องมือ บังคับต้อน ความแตกแยกที่นำไปสู่การจลาจลของพลเมืองจึงเกิดขึ้นได้ในหลายสังคมของโลก รอยยิ้มของผู้คนที่มีความสุขที่สามารถทำให้มนุษย์มีความรื่นรมย์ลดน้อยลง แต่เมื่อมนุษย์ไม่ทำเพื่อตนเองก็ต้องพบกับความทุกข์และความเจ็บปวด เป็นการนำมาซึ่งแสดงความเห็นแก่ตัวได้เช่นกัน ตัวเลขที่คอร์รัปชันพุ่งสูงขึ้น กับการพัฒนาอย่างรวดเร็วที่หวังกำไรให้มากขึ้นทุกปี สิ่งเหล่านี้เป็นความเห็นแก่ตัวที่มองได้ว่าขาดอำนาจที่สามารถบังคับควบคุมได้ และการให้ค่ากับวัตถุนิยมโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ที่ต่อสู้ต้องดิ้นรนจำนวนมากในสังคมกับการปฏิบัติระหว่างมนุษย์ จึงเกิดการเบียดเบียนจากความเห็นความสุขของตนเองเป็นสำคัญ และด้วยความไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้อื่นนี้เอง จึงนำเข้าสู่สภาวะธรรมชาติของมนุษย์

การมีชีวิตที่ดีโดยเข้าใจถึงความสุขในธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนด้วยมนุษย์สามารถที่จะควบคุมเหตุผลของตนเองเมื่อต้องอยู่ในภาวะสังคมที่ถูกเงิน มองไปที่การให้ความสำคัญในเชิงวัตถุนิยม อันเป็นความสุขทางวัตถุที่เป็นไปในทางหาความสนุกสนานให้แก่ทางร่างกาย ด้วยการมีชีวิตที่เกิดมาในชาตินี้ควรคำนึงถึงประโยชน์ที่จะให้ความสุขในการมีชีวิตที่ต่อตนเองก่อน เพราะเป็นสิ่งที่เราประจักษ์ได้ด้วยการรับรู้ของมนุษย์เอง โดยไม่ต้องไปคิดคำนึงถึงชาติหน้า ด้วยรักษาความสุขให้นานที่สุดและหลีกเลี่ยงความทุกข์จึงเป็นชีวิตที่ดีเฉพาะตนโดยไม่ต้องไปคำนึงถึงผู้อื่น แต่ก็พบว่าแนวคิดที่มองความสุขของผู้อื่นจำนวนมากที่จะกล่าวถึงในบทต่อไป